

Başvuru Numarası : 2024/775
Toplantı Tarihi/Sayısı : 03.10.2024/51
Karar Numarası : 2024/1036
Başvuran : B.E.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : -
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Engellilik oranı %40 ile %90 arasında olan vatandaşların Özel Tüketim Vergisi indirimiyle aldığı araçların bizzat bu kişi tarafından kullanılması gerekirken, engellilik oranı %90 ve üzeri olan kişilere ilişkin böyle bir kısıtlama bulunmamasının ayrımcılık oluşturduğu iddiasıyla başvuranın aracının eşi ile çocukları tarafından kullanılabilmesinin sağlanması ve bu kapsamda gerekli düzenlemelerin yapılması talebine ilişkindir.

II. İDDİA VE TALEP

2. Başvuran, %59 oranında ortopedik engelli olduğunu, ortopedik engeli dışında kalp, tansiyon ve şeker hastalıklarının bulunduğunu, 2021 yılında engelli bireylere uygulanan Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) indirimi ile araç satın aldığını, aracı satın aldığı dönemdeki mevzuatın eşi ve çocukları gibi yakınlarının aracı kullanmasına imkân tanıdığını, ancak 2023 yılı itibarıyla %40 ile %90 oranları arasında engelli olan vatandaşlara bu konuda bir kısıtlama getirildiğini ve bu vatandaşların aracı yalnızca kendilerinin kullanabileceğinin düzenlendiğini, aracı her zaman kendisinin kullanma imkânının bulunmadığını, engellilik oranı %90 ve üzeri olan vatandaşlar için böyle bir kısıtlama öngörülmediğini ve bu kişilerin yakınlarının da aracı kullanabildiğini, söz konusu durumun ayrımcılık oluşturduğunu, eşi ve çocuklarının arabayı yalnız kullanmadığını ve ikinci bir araba alacak ekonomik gücünün bulunmadığını, bu durumun aynı zamanda mülkiyet hakkına da aykırılık teşkil ettiğini, konu ile ilgili daha önce Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezine başvurduğunu ancak sorunun çözülmediğini iddia etmekte ve gerekli düzenlemelerin yapılmasını, aracının eşi ve çocukları tarafından kullanılabilmesinin sağlanmasını talep etmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

3. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Yasama yetkisi" başlıklı 7'nci maddesi şöyledir:

"Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisinindir. Bu yetki devredilemez."

4. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev ve yetkileri" başlıklı 87'nci maddesi şöyledir:

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

“Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev ve yetkileri, kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak;...”

5. 20/4/2016 tarihli ve 29690 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nun “Amaç ve kapsam” başlıklı 1’inci maddesi şöyledir:

“(1) Bu Kanunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini yerine getirmek üzere Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin esasların düzenlenmesidir.”

6. 6701 sayılı Kanun’un “Kurumun görevleri” başlıklı 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının ilgili bentleri şöyledir:

“(1) Kurumun görevleri şunlardır; ... f) İnsan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. g) Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. ... i) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. ...”

7. 6701 sayılı Kanun’un “Başvurular” başlıklı 17’nci maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

“(1) Ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir.

(...)

(4) Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz.

(...)

(9) İşleme konulamayacak başvurular ve gerekçeli kabul edilmezlik kararları ile başvuruya ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.”

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “Başvuru konusu teşkil etmeyecek işlem ve kararlar” başlıklı 40’inci maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

“Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz.”

9. Mezkûr Yönetmelik’in “Ön incelemenin yapılması” başlıklı 48’inci maddesinin birinci fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

“(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, ... yönlerinden incelenir.”

10. Mezkûr Yönetmelik’in “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67’nci maddesi şöyledir:

“(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenabilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48’inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

11. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

12. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

13. Başvuru, %59 oranında engelli olan başvuranın 2021 yılında ÖTV indirimini ile araç satın aldığı, aracı satın aldığı dönemde yürürlükte olan mevzuatın aracın eşi ve çocukları gibi yakınları tarafından kullanılmasına imkân tanıdığı, ancak 2021 yılında engellilik oranı %40 ile %90 arasında olan kişiler için bu imkânın kaldırıldığı, engellilik oranı %90 ve üzerinde olan kişiler için söz konusu kısıtlamanın uygulanmadığı, bu durumun ayrımcılık oluşturduğu iddialarıyla gerekli düzenlemelerin yapılması talebine ilişkindir.

14. 12/6/2002 tarihli ve 24783 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu'nun "Diğer istisnalar" başlıklı 7'nci maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"Bu Kanuna ekli;

(...)

2. (Değişik: 16/7/2004-5228/21 md.) (II) sayılı listede yer alan kayıt ve tescile tâbi mallardan; ...

c) 87.03 (hesaplanması gereken özel tüketim vergisi ve diğer her türlü vergiler dahil bedeli 200.000 TL'yi aşanlar hariç), 87.04 (motor silindir hacmi 2.800 cm³'ü aşanlar hariç) ve 87.11 G.T.İ.P. numaralarında yer alanların, bizzat kullanma amacıyla engelliliğine uygun hareket ettirici özel tertibat yaptıran malûl ve engelliler tarafından, ... beş yılda bir defaya mahsus olmak üzere ilk iktisabı,

(...)

vergiden müstesnadır.

(...)"

15. 18/4/2015 tarihli ve 29330 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Özel Tüketim Vergisi (II) Sayılı Liste Uygulama Genel Tebliği'nin "C. Diğer İstisnalar" başlığı altında yer alan "Engellilik Derecesi %90'ın Altında Olanların Taşıt Alımlarında İstisna" başlıklı 1.3 maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Özel Tüketim Vergisi Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinin (c) alt bendi uyarınca, (II) sayılı listedeki kayıt ve tescile tabi mallardan, Türk Gümrük Tarife Cetvelinin,

87.03 tarife pozisyonunda yer alan, 1600 cm³ veya altında motor silindir hacmine sahip binek otomobil, panelvan, pick-up, arazi taşıtı, ATV, jeep, steysin vagon, vb. taşıtların,

87.04 tarife pozisyonunda yer alan, eşya taşımaya mahsus, 2800 cm³ veya altında motor silindir hacmine sahip van, panelvan, kamyonet, pick-up, vb. taşıtların,

87.11 tarife pozisyonunda yer alan, motor silindir hacmine bakılmaksızın, motosikletlerin bizzat kullanmak amacıyla engelliliğine uygun hareket ettirici özel tertibat yaptıran malul veya engelliler tarafından ilk iktisabı ÖTV'den müstesnadır.

(...)"

16. Başvuruya konu hususta yukarıda yer verilen kanun hükümlerinde; başvuranın aracını satın aldığı 2021 yılı sonrasında %40 ile %90 oranları arasında engelli olan vatandaşlar tarafından ÖTV indirimi ile edinilen araçların bu kişilerin aile üyeleri tarafından kullanılmasının kısıtlanmasına dair yeni bir mevzuat değişikliği yapılmamıştır.

17. Anayasa'nın 7'nci ve 87'nci maddelerinde; yasama yetkisinin münhasıran Türkiye Büyük Millet Meclisinin uhdesinde olduğu hükme bağlanmıştır. Bu bakımdan; kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak, yasama yetkisi kapsamında kalmaktadır.

18. 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinde, yasama yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemlerin başvuru konusu olamayacağı, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 40'inci maddesinde ise yasama yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemlerin Kurumun görev alanına girmeyeceği hükme bağlanmıştır.

19. Başvuranın iddia ve talepleri, yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ile birlikte incelendiğinde; başvuru konusu talebin kanun değişikliği gerektirdiği, kanunlara ilişkin düzenleme yapma görev ve yetkisinin münhasıran Türkiye Büyük Millet Meclisine ait olduğu, 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinin dördüncü fıkrası ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 40'inci maddesi gereği başvuru konusu teşkil etmeyecek işlemler arasında yer alan başvurunun inceleme şartlarını taşımadığı ve bu nedenle kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın başvurana tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

3/10/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye

